

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Komite for helse og velferd	

RETNINGSLINJER FOR MÅLTIDER OG NÆRINGSRIK MAT VED SYKEHJEM, HJEMMETJENESTEN OG OPPFØLGINGSTJENESTEN

Rådmannens innstilling

Komite for helse og velferd tar saken til orientering.

Sakens bakgrunn og innhold

Komite for helse og velferd har i møte 08.03.2017 bedt om å få «Retningslinjer for måltider og næringsrik mat ved sykehjem og i hjemmetjenesten» som sak for å få politisk forankring. Komiteen ser at måltider og næringsrik mat ved sykehjem og i hjemmetjenesten har store positive effekter, noe som komiteen ønsker videreført og forankret i fremtidig drift.

Ørland kommune har prosedyre for ernæring, som en del av internkontrollen, som gjelder sykehjem, hjemmetjenesten og oppfølgingstjenesten som første gang ble utarbeidet 01.07.2012. Hensikten med prosedyren er å sikre faglig forsvarlig ernæringstilbud til beboere/pasienter i sykehjem, oppfølgingstjenesten og i hjemmetjenesten. I hjemmetjenesten brukes det i tillegg ernæringsjournal. Sykehjemmet som ble sertifisert som Livsgledehem 20.04.2017 har egen prosedyre for måltider. Oppfølgingstjenesten skal jobbe med et prosjekt på ernæring og kosthold fra høsten 2017 for sin brukergruppe. Det er stort fokus på ernæring og kosthold, og de fleste brukerne har utarbeidet kostholdsplan.

Folkehelsevurdering

Ifølge Folkehelsemeldingen «Mestring og muligheter, Meld. St. 19 2014-2015, har helse- og omsorgspersonell en viktig rolle i ernæringsarbeidet da ernæring er viktig i forebygging, behandling, habilitering og rehabilitering. Helse- omsorgstjenesten må også ha oppmerksomhet på, og kunnskap om betydningen av mat og måltid som sosiale og kulturelle arenaer i lokalsamfunn og i institusjoner.

Administrasjonens vurdering

I Ørland kommune er sykepleien i sykehjem, oppfølgingstjenesten og hjemmetjenesten organisert etter primærsykepleieprinsippet med primærkontakt og sekundærkontakt. Dette skal sikre at beboeren/pasienten får kontinuerlig oppfølging og helsehjelp av god kvalitet, får oppfylt sine rettigheter for nødvendige helse- og omsorgstjenester fra kommunen etter pasient- og brukerrettighetsloven, helsepersonelloven, helse- og omsorgstjenesteloven, og forskrift om kvalitet i pleie og omsorgstjenesten. Utgangspunktet er et helhetlig menneskesyn. Viktige målsetninger er nærhet til pasient/pårørende, tilgjengelighet, kontinuitet samt

rettssikkerhet og rettsikkerhetsgarantier. Primærsykepleie innebærer at en autorisert helsearbeider har hovedansvaret for omsorgen og kontakten med den enkelte pasient og dens pårørende. Primær/sekundærkontakt kan være sykepleier, vernepleier, hjelpepleier, omsorgsarbeider eller helsefagarbeider.

Ansvar for ernæring i sykehjem, oppfølgingstjenesten og i hjemmetjenesten ligger hos avdelingsleder, gruppeleder og sykepleier/vernepleier.

Sykehjemmet har to avdelinger: Blå gruppe er både en korttids/observasjon/avlastnings/rehabiliteringsavdeling, samt en langtidsavdeling. Indigo er en langtidsavdeling. Beboere/pasienter sikres faglig forsvarlighet ved bruk av ernæringsjournaler som blir ført en gang i måneden ved langtidsavdelingen, og ved innleggelse i korttidsavdelingen som en del av inntakprosedyren. Ernæringsjournaler til nye beboere ved korttidsavdelingen legges fram på legevisitt ukentlig, og en gang i måneden på langtidsavdelingene.

For hjemmetjenesten og oppfølgingstjenesten skal alle nye brukere veies ved første kartleggings besøk, eller ved ernæringsproblemer. Fastlegen skal kontaktes ved en vektreduksjon eller vektøkning. Brukere i ernæringsmessig risiko skal ha en individuell ernæringsplan med dokumentasjon om ernæringsstatus, behov, inntak og tiltak.

Faglige etiske og juridiske aspekter må ivaretas ved beslutninger type ernæringsbehandling. I denne forbindelse blir det satt av tid i den ukentlige etisk refleksjon til å reflektere over ernæring opp imot den enkelte beboer/bruker ved bruk av pasient og brukerrettighetsloven, samtykkekompetanse og tillitsskapende tiltak.

Beboere i institusjon, og brukere av hjemmetjenesten og oppfølgingstjenesten der det er ernæringsproblemer, og som har vedtak i forbindelse med ernæring får:

Frokost	fra kl 0830 - 10.30
Lunch	fra kl 12.00 - 12.30
Middag	fra kl 14.30 - 15.30
Kaffe	fra kl 16.30 - 17.00
Kveldsmat	fra kl 19.00 - 20.00

I tillegg tilbys beboere/pasienter i ernæringsmessig risiko ett ekstra kveldsmåltid i form av næringsdrikke eller individrettet måltid etter eventuelt ønske.

Sykehjemmets avdelinger og hjemmetjenesten kartlegges fire ganger i året ved hjelp av Statens Helsetilsyns sin spørreundersøkelse, kartlegge og forebygge underernæring hos tjenestemottakere i helse og omsorgstjenesten.

Det ble gjennomført tilsyn/systemrevisjon med forebygging og behandling av underernæring hos eldre i sykehjem og hjemmetjenesten i Ørland kommune 25.10.2012 av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Det ble ikke avdekket avvik eller merknader.

Det er utarbeidet prosedyre for hvordan måltider og matsituasjonen skal utføres på sykehjemmet. Ørland Livsgledehem har i henhold til livsgledekriteriet 7 «*Virksomheten skal*

legge til rette for å skape en hyggelig ramme rundt måltidet». Blant annet skal det bevisstgjøres at det er forskjell på hverdager, helg og høytider. Det skal også trekkes inn temaer ved pynting som har med årstiden å gjøre. Dette kan være en hjelp for å få i gang en god samtale under måltidet. Enkelte dager skal det stekes rundstykker og vafler på kjøkkenet på avdelingen, for å få lukt av mat til beboerne som kan gi assosiasjoner. Det gis måltid i fellesskap eller i eget rom med en pleier. Det skal også være rom for at ingen av pleierne skal mate flere samtidig. Når beboerne er i stand til å smøre maten selv skal dette være mulig. Det skal da være smørebord der de kan smøre og ta pålegg selv. Andre tiltak som brukes ved måltid kan være sang som er relatert til måltidet eller samtale om tradisjoner med mat. Som individrettede tiltak har hver pasient sin egen ernæringsjournal og livsgledejournale. Beboerne på Indigo spiser frokost sammen med tilsynslege Ingvar Berg på mandager. Beboerne bestemmer middagsmeny 2 dager i uken. Beboerne gis da mulighet til å påvirke, noe som oppleves positivt. Når middagen serveres blir det opplyst om at for eksempel Rita har bestemt menyen i dag, og vi serverer derfor kjøttkaker. Det er jevnlig kommunikasjon med kjøkkenet, og det er fokus på spisesituasjonen og godt spisemiljø.

Det planlegges nå oppstart av et prosjekt i ernæring i samarbeid med Landbrukskontoret om kortreist mat når det gjelder grønnsaker, frukt, bær, kjøtt og gårdsbutikker. Bakgrunnen for prosjektet er Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017-2021) og at to av ni livsgledekriterier omhandler tilrettelegging av hyggelige rammer rundt måltidene på Ørland Livsgledeheim. Det er fire år siden sykehjemmet endret tidspunkter for måltider, men på grunn av få timer mellom lunsj og middag planlegges det flytting av tidspunkt for middag og kveldsmat fra september 2017. Da vil middagen flyttes fra kl 14:30 til kl 15:30 eller litt senere, og kveldsmat fra kl 19:00 til kl. 19:30 eventuelt litt senere. Beboerne ønsker større medvirkning/påvirkning når det gjelder menyvalg, og både beboere og ansatte er opptatt av ferske matvarer fra lokalmiljøet. Det er også et mål å styrke ernæringskompetansen hos ansatte, og fokus på hvordan næring påvirker fysisk og psykisk helse. Prosjektet er forankret gjennom kommunedelplan for helse og velferd 2017-2020, hvor «kosthold, ernæring og fysisk aktivitet» er omtalt under strategien «tidlig og målrettet innsats i tjenestene».